Обіди. Сонце ллє електрику на обшарпані оселі села Шубовки. Червоно-жовті плями його змішуються з порухом шляху і, здається, занадто старанно одбивають у собі найтонші дрібнички улиці...

О зелений-зелений спориш, потріскана кора верб, сміття...

І все це присипане подорожнім пилом.

Іде возовиця сіна: помалу, похитуючись, скриплять вози, хтось хрипло гейкає на воли, покрикує на дітвору, а курява, розвішана на тинах, як сіре-сіре полотно, котиться слідом клубком, спинається на горбах у стовпи і — тільки іноді випливе норцем з пилюги якась селянська дитина, гукне — і далі знов селом — сіре полотно...

— Петро, скидай же сіно — да на сход!

— Чуєш?!

— Га?

— Га?!

— Виходь на сходку!

Десятник, обсотаний сірим полотном, побіг даль

Петро ж кивнув головою — знак згоди, а його пузата конячка затупала жвавіше: ударив по жижках...

Поїхали.

— Хто скликає? — сердито гукнув Кисіль.— Чорт його вказив би... Тут ройка треба поймать, а його мордує...

— Більшовики.

— Ум... Чорти червоні приїхали? — Кисіль злісно плюнув і пішов до зборні...

Сходка клекотіла...

— Наша програма, брати, більшовицька каже, що розкладку повинні платить тільки багаті. Це — закон. Та й з чого бідний заплатить?

— Правильно, товаришу!

— Кого ж, товаришу, щитать багатим?

— Того, хто має більше трьох десятин.

— Киселі, Тарани, Гордійчуки — от з кого будуть дубасить, а ми, Антон, сірі... Ха-ха-ха!..

— Підтягни очкурню, діду Кисіль!

— Чорте до те, синенько цвіте...

Довго і гарно балакав промовець. Нарешті спинився, запитав: якою ж стежкою нам іти до кращого життя? За що йде боротьба? ч

— За волю і життя. Правдивий шлях, товариші,— шлях боротьби... Оце наш шлях.

Петро Цюпка крутнув головою: у його родилась думка, родився шматочок власного життя, такий сіро-жорстокий в своїй основі, що Цюпка чуть не крикнув: "Солодко, брат!"

...Дуже просте діло: у Цюпки немає двадцяти процентів трудоспособності! Пішли на завод пана Чорткова!

...Так, так. Кров маленькими струмочками стікала по бороді на груди, я лежав непритомний, а щось сміялось у пасах машини:

— Солодкий сахар... ха-ха...

Почувся гудок, і вони пішли робить: хіба що?

— В Цюпки нема двадцяти процентів? Наплювать.

Цюпка підвівсь і рішуче підійшов до столу. Руки його трусились, очі блищали завзятістю, і тільки одно ухо під сонцем зашарілось, як у школяра.

— Я...— почав Цюпка,— до стежки... Да. Забастовщик з дев’ятсот п’ятого года і говорю: в ушах у нас ще й досі дзвонять панські казочки, а кругом, як казав оцей товариш, рабство. Подивіться, батьки, на дітей: багато їх, правда, багато?

— Ми мучимось — нічого, але яка доля наших дітей через десять — п’ятнадцять год?

— Вічні наймити!

— Сини Киселів студенти, а ми їхні молотники? Цюпка люто, з болем втопив очі в Киселя.

Всі притихли.

— Ні, наша стежка — червона... За революцію! От і все... Цюпка, схвильований, оглянув сходку.

— От, бра, пробрав...

— Правильно, Цюпка!

Сірий Антон обійшов круг столу, догнав діда Киселя і хитро поспитав:

— Діду Кисіль, яка стежка?..

— Мовчить скобло...

Сходка розходилась.

— Здорово, брат, сказав Цюпка,— краще од більшовика, розумієш, видумав, каже: "Наша стежка — червона..."

І довго ще було чути селом балачки про червону стежку Цюпки.

1920